

תָּזִי, דְּהִכָּא יָדַע מֹשֶׁה דְּאִיהוּ יָמוּת, וְלֹא יִיעוֹל לְאַרְעָא

בא וראה שמכאן נודע למשה שנגזרה עליו מיתתו שהוא ימות במדבר והוא לא יזכה להיכנס

לארץ, דְּהָא אֶלְדָּד וּמִידָד [טז] מְלָה דָּא הוּוּ אַמְרִי שהרי מיד

אח"כ אלדד ומידד אמרו את הדבר הזה שהם התנבאו במחנה שמושה ימות במדבר ויהושע

יכניס את ישראל לארץ ואפילו שנקנסה עליו מיתתו אח"כ במי מריבה, הקללה היתה תלויה

ועומדת והיא התקיימה במי מריבה והיא לא היתה תלויה עוד זמן בכדי שלא תחול עליו

מיתתו מיד (רמ"ק).

לא ראוי לאדם לקלל את עצמו בשעת רוגזו

עַל דָּא, לָא לְבַעֵי לִיהּ לְאַיְנֵשׁ, בְּשַׁעְתָּא דְּרוּגְזָא שְׂאִירִי

בִּיהּ, לְלַמְיָא גְרַמִּיהּ ומשום כך לא ראוי לו לאדם בשעה שהרוגזו

והכעס שורה בו שהוא יקלל את עצמו [ק]. דְּהָא כַּמָּה קַיְיִמִי עֲלִיהּ

אור הרשב"י

אלדד הוא אלידד בן כסלון מידד הוא קמואל
בן שפטן (דעת זקנים).

[ק] וכדאיתא במסכת שבועות דף לו עמוד א'
והמקלל עצמו וחבירו כו'. אמר רבי ינאי: ודברי
הכל. עצמו, דכתיב: רק השמר לך ושומר נפשוך
מאד, כדרבי אבין אמר רבי אילעא, דאמר: כל
מקום שנאמר השמר פן ואל – אינו אלא לא
תעשה.

וכן פסק החפ"ץ חיים – ספר המצוות הקצר
מצוות לא תעשה שלא לקלל אדם כשר

[טז] אלדד ומידד אחי משה היו כי כשנתנה
תורה ונאסרו על העריות פרשו כלם שנא'
וישמע משה את העם בכה למשפחותיו ודרשינן
על עסקי משפחותיו וגם עמרם אבי משה פירש
מיוכבד שהיה אשתו ונשא אשה אחרת והוליד
ממנה אלדד ומידד אלדד אל דוד מידד מי דוד
כלומר חלוף דוד. ומצאתי קונטרס מר' עמרם
מר' הלל שהיה מארץ ישראל אני הלל ראיתי
קבר אלדד ומידד והיה כתוב עליהם אלדד
ומידד אחי אהרן מן האב ולא מן האם. וי"א

הלימוד היומי

לע"נ אליהו בן ויקטוריה ז"ל

דְּמִקְבְּלֵי הָהֵיא מָלָה כי כמה מקטרגים שהם עומדים למעלה והם מקבלים את אותה מילה שהוא הוציא מפיו ומקיימים את קללתו כי אז מזכירים את עוונותיו בכדי לקיים את קללתו שהוא הפקיר את עצמו למיתה או לכל צרה אחרת (רמ"ק). **בְּזִמְנָא אוֹחֲרָנָא דְּבַעַא מֵיְתָהּ, לָא קַבִּילוּ מִנֵּיהּ** אולם בזמן אחר של עוון העגל שמשה ביקש מיתה כמש"כ 'מחני נא מספרך' לא קיבלו ממנו את בקשתו. **בְּגִין דְּכִלְא לְתוּעֵלְתָּא דִּישְׂרָאֵל הָוָה** בגלל שהדבר היה לתועלת כלל ישראל שהוא ילך כפרה עליהם. **הַשְּׂתָא לָאו אִיהוּ, אֶלְא מְגוּ רִוְגָנָא וְדוּחָקָא, וּבְגִין כֶּדֶּ קַבִּילוּ מִנֵּיהּ** אבל עכשיו בתלונת בני ישראל על המן הוא ביקש מיתה מחמת הכעס והדוחק ולכן קיבלו ממנו את קללתו. **וְעַל דָּא אֲשַׁתְּאַרוּ לְבַתֵּר אֶלְדָּד וּמִידָד, וְאָמְרוּ דָּא, דְּמִשָּׁה יִתְכַנֵּישׁ, וִיהוּשֻׁעַ יִיעוּל לִזְוֵן לְיִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא** ועל כן מיד אח"כ נשאררו במחנה אלדד ומידד והם אמרו ע"י נבואתם, שמשה יאסף וימות במדבר ויהושע הוא זה שיזכה להכניס את ישראל לארץ [קא].

אור הרשב"י

לשון שקורין בו העכו"ם להקדוש ברוך הוא, הרי הוא ככל הכינויים. ונהוג בכל מקום ובכל זמן, בזכרים ובנקבות. [קא] כי מתנבאי"ם ר"ת "משה תנוח נפשו בני אזי יהושע מכניס" את ישראל לארץ (רמ"ק).

מישראל. שנאמר (ויקרא יט, יד): "לא תקלל חרש". וזה שנאמר "חרש" הוא לרבנותא, שאפילו זה שאינו שומע ואינו מצטער מקללה זו אפילו הכי עובר על קללתו. והמקלל את עצמו, גם כן עובר על זה. ואין המקלל עובר אלא אם כן קילל בשם או בכינוי. ואפילו בכל

אשרי חלקו של משה שהוא עולה על כל הנביאים שבעולם

וּבְגִין כִּךְ אַתָּא יְהוֹשֻׁעַ לְגַבֵּי מֹשֶׁה, וְקָנִי עָלֶיהָ דְּמֹשֶׁה.

וּמֹשֶׁה לָא אַשְׁמַח בִּיקְרָא דִּילֵיהּ ומכיון ששמע יהושע את

נבואתם בא אל משה וקינא על כבוד משה אולם משה לא השגיח על כבודו. **וְעַל דָּא**

אָמַר, אֲדָנִי מֹשֶׁה כְּלָאָם. מַאי כְּלָאָם. מָנַע מִנְהוּן אִינוּן

מְלִין ולכן אמר יהושע אל משה 'אדני משה כלאם' ומה פירוש 'כלאם' אלא הוא מלשון

כליאה ומניעה כי יהושע ביקש ממנו שימנע מהם את אלו הדברים שהם אמרו כי מאחר

שנבואתם הוא ממך לכן יש בכוחך למנוע מהם מלהתנבא (רמ"ק), **כְּמַח דְּאֵת**

אָמַר כמו שנאמר (שמות לו) **וַיִּכְלֹא הָעַם מִהֲבִיא** שפירושו שהם נמנעו

מלהביא עוד נדבות למשכן. (בראשית ח) **וַיִּכְלֹא הַנְּשִׁים מִן הַשָּׁמַיִם** שנמנעו

הגשם מהשמים. **מְנִיעוּתָא מִפֶּשַׁח** ולכן כאן מש"כ 'כלאם' פירושו שימנע מהם

את נבואתם. **וּמֹשֶׁה לָא בָּעָא. פּוּק חָמֵי עֲנוּתְנוּתִיהּ דְּמֹשֶׁה,**

מַה פְּתִיב הַמְקַנָּא אֶתְהּ לִי וְגו' אולם משה לא רצה למנוע את נבואתם

ומכאן תצא ותראה את ענוונותו של משה כמו שאמר משה ליהושע 'המקנא אתה לי ומי

יתן כל עם ה' נביאים' וגו'. **וּפְאָה חוּלְקִיהּ דְּמֹשֶׁה, דְּאִיהוּ סְלִיק עַל**

כְּלָהּוּ נְבִיאֵי עֲלָאֵי (נ"א דְּעֲלָמָא) ואשרי חלקו של משה שהוא עולה על כל

הנביאים שבעולם. **אָמַר רַבֵּי יְהוּדָה, כֹּל שְׂאָר נְבִיאִין לְגַבֵּי**

מֹשֶׁה, כְּסִיחָרָא לְגַבֵּי שְׂמִשָּׂא כל שאר הנביאים כלפי משה הם כדוגמת

הלבנה כלפי השמש, כי אין אור הלבנה מאיר מכוחה אלא הוא מאור השמש וכן שאר

הנביאים לא מתנבאים אלא רק ממשה ובלעדיו הם אינם משיגים כלום (רמ"ק).

היצר הרע גורם לבני האדם לעסוק בדברי הבל ולא להשגיח על העולם הבא
רְבִי אָבָא הָוָה יְתִיב לִילֵיָא חָד, וְלַעֲי בְּאוֹרֵייתָא. וְהוּוּ
עֲמִיָּה רְבִי יוֹסִי וְרְבִי חֲזַקְיָה רְבִי אָבָא הִיָּה יוֹשֵׁב לַיְלָה אַחַד וְעוֹסֵק
 בתורה והיו עמו רבי יוסי ורבי חזקיה. **אָמַר רְבִי יוֹסִי, כַּמָּה אֵינּוֹן בְּנֵי**
נְשָׂא תְּקִיפּוּ לְבָא, דְּלֹא מִשְׁגַּחֵי בְּמַלְי דְּהָהוּא עָלְמָא
כְּלוּם כמה קשי לב הם אלו בני האדם שהם אינם משגיחים בדברי העולם הבא כלל.
אָמַר רְבִי אָבָא, בְּשָׂרָא דְּלְבָא, דְּאַחִידָא בְּכָל שְׂיִיפֵי
גּוֹפָא, קָא עָבִיד לֹוֹן שמי שעושה להם את הדבר הזה הוא היצר הרע שבלב
 שהוא אחוז בכל אברי הגוף. **פְּתַח וְאָמַר,** (קהלת ו) **יֵשׁ רָעָה אֲשֶׁר**
רְאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמַשׁ וְרַבָּה הִיא עַל הָאָדָם. יֵשׁ רָעָה
 פירושו: **דָּא אִיהִי תוֹקְפָא בִישָׂא דְּלְבָא, דְּבַעֲי לְשַׁלְמָאָה**
בְּמַלְי דְּהָאֵי עָלְמָא, וְלֹא אֲשַׁגַּח בְּמַלְי דְּהָהוּא עָלְמָא
מְרִי שהרעה היא חוזק הרוע שבלב שהוא רוצה לשלוט על האדם בכדי שיעסוק בדברי
 ההבל של העולם הזה ועי"כ הוא לא ישגיח בדברי העולם הבא בכלל.

סודות התורה מלובשים בסיפורים דעלמא

אֲמַאי אִיהִי רָעָה ולמה דבר זה הוא רעה גדולה. **קָרָא דְּבַתְרִיָּה**
אוֹכַח, דְּכַתִּיב אלא הפסוק שאחריו מוכיח על זה שכתוב **אִישׁ**
אֲשֶׁר יִתֵּן לוֹ הָאֱלֹהִים עוֹשֶׁר וְנִכְסִים וְגו' וכבוד ואיננו חסר לנפשו
 מכל אשר יתאוה ולא ישליטנו האלהים לאכול ממנו כי איש נכרי יאכלנו זה הבל וחלי רע